

Budapestre vonatkozó ujságcikkek

Osztályozás

9.439

Szerző:

Hely

Cím: *Amikor Pest városa még 35 krajcárt sem tudott kifizetni*

Idő

"1868/1711"

Forrás:

Pesti Napló

Személy

Bp

1925. 10. 20.

Helyszám

(Idő)

(Köt. v. füz.)

(Oldal)

Székesfővárosi házinymda 19'2

Amikor Pest városa még 35 krajcárt sem tudott kifizetni

Ballagi Aladár előadása Buda és Pest Keserves napjairól

Ezen a címen tartott a Magyar Tudományos Akadémia II. osztályának felolvasóülésén hétfőn Ballagi Aladár egyetemi tanár felolvasást. Buda visszavételét elsősorban XI. Ince pápa a jezsuiták hathatós segítségével készítette elő. Ő hozta létre a *Szent Úgát*, mely császári zászlók alatt vívta meg diadalmas harcát a törökkel. Buda visszavételekor örömrádatban úszott jóformán egész Európa. Történészeink ugyanezt mondják a magyarságról is, holott — Ballagi adatai szerint — a Magyarországon még mindig nagy többségben levő protestánsok és magyar református fejedelem alatt élő Erdély, szóval mindazok, akik öncsnak nézték a magyar nemzetet: a legnagyobb megdöbbenéssel szemlélték a császári hatalom eme döntő győzelmét, mely egész létüket fenyegette. Tényleg azonnal bekövetkezett Kollonics és Caraffa uralma, mely egyaránt elbánt úgy a protestantizmussal, mint a magyarsággal.

A rekatolizáció művét a vezérszerepet vivő Jézus társasága minden képzelhető hivatalos támogatás mellett Budán és környékén példátlan sikerrel végezte. Segédkeztek nekik a *katolikusok*: megbírítóiében az újonnan behozott szerzetrendek, a *kapucinusok*, a *bővíjjas ágostaiak* Budán, Pesten meg a *pálosok*, az *olasz szerviták* és a *domonkosrendiek*.

Kezdetben Buda és Pest mint császári szerzemény a császári kincstár tulajdona gyanánt kezeltetett. Mindkét helyen a budai várparancsnok az első ember, polgári téren a császári kamarai inspektor, akitől függ közel 18 évig a két város tanácsa. E gyámkodástól szabadulandó, *szabad királyi városi jogot* szerzett nagy áldozatok árán Buda és Pest is. Polgáraik azt hitték, hogy most már végrehalárára maguk uraivá lettek. Mire azonban beérkezett Bécsből a *kiváltságlevel*, kitört minden polgári közösség legnagyobb veszedelme, a *belháború*, II. Rákóczi Ferenc végzetesen szükségszerű alkotmányvédelmi küzdelme. Rákóczi, bár egyszer-más-

szor Erdély egy-egy csücske kivételével kezében volt az ország minden része, Budát és Pestet sohasem tudta megszerezni. Emiatt a belháború 8 esztendei tartama alatt az erődített két város, mint valóságos sziget a kisebb-nagyobb csapatokban körülötte táborozó vagy portyázó hadak közepette szükségkép tökéletesen zárt erősséggé lett, ami maga után vonta lakosságuk teljes elzülését és elszegényedését. A nemrég bevándorolt kereskedők és mesteremberek sietve menekültek a minden forgalmától megfosztott mindkét városból. Kereset hiányában követik őket Buda külvárosának úgynevezett *gyors parasztjai*, kik még a török uralom idején is jól meg tudtak élni a fuvarozásból. A kapások ekkor már csak a rendkívül értékes budai szőlőket művelik, főként a Sashegyen. De a kőbányai szőlő egészen a rákosi szántóföldekig pedig jórészen parlagon hevernek. Buda és Pest külső épületei, tanyái, majorjai, prés-házai körökörül jó másfél mérföldnyire mind elpusztultak. Szóval 1703-tól 1711-ig a szabad királyi városi privilégium nem ért semmit, mert a *kutyabőr*ből nem lehet megélni. Pest városát például hiába titulálják szabad királyi városnak, mikor olyan szegény, hogy tanácsa 1709-ben nem tud kifizetni 35 krajcár értékű öt szál gyertyát, csak biztatni tudja a kalmárt, hogy *jobb viszonyok beálltával* (*Wann die Stadt bei Mittel sein wird*) eleget fog tenni kötelezettségének.

Az ülésen báró Forster Gyula elnökölt.